

25.2.2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Viitetieto: Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston lausuntopyyntö hallituksen esityksestä HE 216/2024 vp

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta kirjallista asiantuntijalausuntoa Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain ja positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta (HE 216/2024 vp). Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja lausuu asiassa seuraavaa.

Rekisterinpitäjän vastuut ja velvoitteet

Tietosuojavaltuutetun toimisto on pyytänyt aikaisemmin tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n sääntelyn uudelleentarkastelua Tulorekisteriyksikön rekisterinpitäjän vastuiden sekä suorituksen maksajien tulorekisteriin liittyvien vastuiden osalta. Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää hyvänä, että nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä rekisterinpitäjän vastuuta koskevan sääntelyratkaisu on arvioitu uudelleen ja ehdotettavassa sääntelyssä on huomioitu Tulorekisteriyksikön yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset tehtävät ja velvoitteet.

Säännöskohtaisissa perusteluissa sivulla 20 on todettu, että Tulorekisteriyksikön rekisterinpitoon liittyvien vastuiden laajeneminen ei vaikuttaisi suorituksen maksajien vastuuseen täyttää säädetty ilmoitusvelvollisuutensa tulotietorekisteriin asianmukaisesti. Perusteluiden mukaisesti ilmoitettujen tietojen tulee olla sisällöllisesti oikeita ja niissä mahdollisesti ilmenivät virheet korjata ilman aiheutonta viivytystä virheen havaitsemisen jälkeen.

Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää hyvänä, että perusteluissa on myös erikseen avattu ilmoitusvelvollisten vastuu ilmoittamistaan tiedoista. Sekä ilmoittajalla että Tulorekisteriyksiköllä on kummallakin rekisterinpitäjinä oltava riittävät ja tehokkaat toimintamekanismit siihen, että virheelliset tiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä.

Rekisteröidyn oikeus rajoittaa henkilötietojensa käsittelyä

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 a §:ssä tällä hetkellä voimassa oleva säännös, jonka mukaan rekisteröidyillä ei ole oikeutta käsittelyn rajoittamiseen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan mukaisesti tulotietojärjestelmässä. Ehdotettavassa tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 a §:ssä säädettäisiin kuitenkin, että tiedot voi-

taisiin luovuttaa lain 13 ja 13 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin sen estämättä, mitä tietosuojasetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa henkilötietojen käsittelyä, jos rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden. Tieto rekisteröidyn tekemästä vaatimuksesta henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseksi talletettaisiin tulorekisteriin ja luovutettaisiin myös 13 ja 13 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin. Positiivisen luottotietorekisterin osalta esityksessä ehdotetaan myös vastaavaa säännöstä siitä, että tieto rekisteröidyn tekemästä vaatimuksesta henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseksi luovutetaan luotonantajille luottotietoraportilla (positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 25 §).

Esitetyn 24 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 26) on tunnistettu, että kysymys on rekisteröityjen tietosuojasetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisten vastustamisoikeuden (eli *rajoittamisoikeuden*) rajoittamisesta. Säännöskohtaisten perusteluiden (s. 26) mukaan mahdollisuutta tietojen luovuttamiseen siitä huolimatta, että rekisteröity on kiistänyt niiden paikkansa pitävyyden, voidaan tulotietojärjestelmän käyttötarkoitus huomioiden pitää tärkeänä jäsenvaltion yleistä etua koskevana syynä. Perusteluiden mukaan rajoitustoimenpiteen välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden varmistamiseksi säännöksen soveltamisala rajattaisiin koskemaan vain 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tilanteita, kun rekisteröity kiistää tietojen paikkansapitävyyden.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on lausunut asian valmistelun aikaisemmassa vaiheessa, että ehdotettavan rajoituksen osalta olisi ensisijaisesti tarpeellista arvioida vielä vaihtoehtoa, jonka mukaan rekisteröidyn rajoitusvaatimuksen alaisia tietoja ei luovutettaisi tulotietojärjestelmästä tai positiivisesta luottotietorekisteristä vastaanottajille, ennen kuin Tulorekisteriysikkö on varmistanut tietojen paikkansapitävyyden. Lisäksi tietosuojavaltuutetun toimisto on lausunut toissijaisesti, että rajoituksen osalta esityksen jatkovalmistelussa on tarpeellista arvioida tarkemmin, millä perusteilla esityksessä tarkoitettu tulotietojärjestelmän tietojen käyttöön liittyvä yleinen etu ylittäisi rekisteröidyn tietosuojasetuksen takaaman oikeuden tietojen käsittelyn rajoittamiseen.

On hyvä, että rekisteröityjen oikeuden rajoitustoimenpide on nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä rajattu vain tilanteisiin, joissa rekisteröity kiistää tietojen paikkansapitävyyden. Hyvänä voidaan pitää myös sitä, että ehdotettavan lainsäädännön nojalla tulotietojärjestelmästä ja positiivisesta luottotietorekisteristä luovutettaisiin tietojen vastaanottajille tieto rekisteröidyn vaatimuksesta rajoittaa henkilötietojensa käsittelyä tulotietojärjestelmässä tai positiivisessa luottotietorekisterissä.

Ehdotettava lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin yhä tietojen luovuttamisen tulotietojärjestelmästä vastaanottajille, vaikka rekisteröity olisi kiistänyt tietojen paikkansapitävyyden. Käytännössä rekisteröidyn rajoitusvaatimuksen johdosta ei siten estettäisi tietoihin pääsyä edes väliaikaisesti, vaan rajoitusvaatimus toimisi tosiasiaassa ainoastaan jälkikäteisenä tietojen paikkansapitävyyden selvittämisen keinona.

On hyvä, että säännöksen säännöskohtaisia perusteluissa on nyt täsmennetty perusteita sille, miksi yleinen etu edellyttää rekisteröidyn oikeuden rajoittamista. Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo kuitenkin yhä, että esityksen jatkovalmistelussa olisi perusteltua arvioida vielä vaihtoehtoa,

jossa rekisteröidyn rajoitusvaatimuksen alaisia tietoja ei luovutettaisi tulotietojärjestelmästä tai positiivisesta luottotietorekisteristä vastaanottajille, ennen kuin Tulorekisteriyksikkö on varmistanut tietojen paikkansapitävyyden. Tällaisessa vaihtoehdossa Tulorekisteriyksikkö voisi tietenkin perustellusta syystä olla suostumatta rekisteröidyn pyyntöön rajoittaa tietojensa käsittelyä, jos se havaitsee, että rekisteröity tavoittelee esimerkiksi veron välttämistä sen avulla, että oikeat ja ajantasaiset tiedot eivät olisi vastaanottajien käytössä.

Huomionarvoista tältä osin on, että tietosuojasetuksen 18 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännös koskien oikeutta tietojen rajoittamiseen suojaa erityisesti rekisteröidyn oikeutta siihen, että häntä itseään koskevia päätöksiä tehdään oikeiden ja ajantasaisten tietojen perusteella. Rekisteröidyn 18 artiklan mukaisen oikeuden rajoittamisen osalta tulee huomioida, että tulotietojärjestelmään talletettujen tietojen luonne huomioiden on korostuneen tärkeää, että tietojen täsmällisyydestä pyritään varmistamaan kaikin mahdollisin käytettävissä olevin keinoin. Tietoja hyödynnetään esimerkiksi Maahanmuuttoviraston, vakuutusyhtiöiden ja eläkelaitosten päätöksenteossa, eli tietojen täsmällisyydellä on merkittäviä vaikutuksia suhteessa rekisteröityyn. Vastaavasti positiivisen luottotietorekisterin tietoja hyödynnetään luottokelpoisuuden arvioinnissa luotonannossa, joten myös positiivisen luottotietorekisterin tietojen täsmällisyydellä on merkittäviä vaikutuksia suhteessa rekisteröityyn.

Havainnollistaaksemme asiaa tuomme esiin tietosuojavaltuutetun toimistossa selvitettävänä olevan positiivista luottotietorekisteriä koskeva tapauksen, jossa rekisteröity on kertomuksensa mukaan joutunut identiteettivarkauden uhriksi ja asiasta on aloitettu esitutkinta. Rekisteröidyn mukaan hänen luottotiedoistaan ilmenee oikeudettomasti hänen nimissään otettu luotto, vaikka hän on pyytänyt tietojensa oikaisua Tulorekisteriyksiköltä sillä perusteella, että tieto ei ole paikkansapitävä. Voimassa olevan lain perusteella tietoja voidaan luovuttaa positiivisesta luottotietorekisteristä rekisteröidyn rajoitusvaatimuksesta huolimatta. Näin ollen rekisteröidyllä ei ole mahdollisuutta saada Tulorekisteriyksikköä edes väliaikaisesti rajoittamaan tietojen luovuttamista siihen asti, kunnes tuomioistuin lopulta ratkaisee, onko rekisteröidyn tietoja tosiasialla käytetty luvottomasti luoton ottamiseen. Muun muassa tällaisessa tapauksessa olisi perusteltua pohtia, onko tarkoituksenmukaista, että mahdollisesti epätasälliset luottotietomerkinnot voivat vaikuttaa rekisteröityä koskevaan päätöksentekoon sillä aikaa, kun asia on selvitettävänä esitutkinta- ja syyttäväviranomaisessa.

Allekirjoitus

Annina Hautala
apulaistietosuojavaltuutettu
tietosuojavaltuutetun sijaisena

Niina Nieminen
ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihde: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

